

Kocaeli **ilahiyat** Dergisi

ISSN: 2564-677X

Kocaeli Theology Journal

HIRİSTİYAN MEZHEPLERİNİN TEOLOJİSİ ÜZERİNE

Sayda Piskoposu Rahip Pavlus ANTÂKÎ*

Çev. Tahir AŞİROV

Dr. Öğr. Üyesi Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi,

e-mail: tahirashirov@gmail.com

orcid.org/0000-0002- 9684-0834.

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Çeviri Makale / Translated Article

Geliş Tarihi / Received: 13 Kasım 2019/ 13 November 2019

Kabul Tarihi / Accepted: 10 Aralık 2019 / 10 December 2019

Yayın Tarihi / Published: 25 Aralık 2019/ 25 December 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December 2019

Cilt / Volume: 3 Sayı / Issue: 2 Sayfa / Pages: **193-204**

- * Sayda Piskoposu Rahip Pavlus Antâkî (1140-1180), Ortaçağda yaşamış Hıristiyan din adamıdır. Onun risaleleri, Hıristiyanlık inancını açıklama ve savunma niteliğinde olduğu görülebilmektedir. Pavlus Antâkî'nin bu risalesinin, Saint Petersburg'daki Rusya Bilimler Akademisininin Doğu Yazmalar Enstitüsünün Kütüphanesindeki envanter no: B1218 varak 24b-30a aralarında yerleşen yazması bulunmaktadır. Bu risale 1920 senesinde "li'Bavlus Uskufu Saydâ Kavl yedullu ala'l-fırak'il-me'ârifihî mine'n-Nasara fî hâze'z-zamanı" adı altında neşredilmiştir.

Öz

Sayda Piskoposu Rahip Pavlus Antâkî'nin Hıristiyan Mezheplerinin inanç esaslarını konu edinen risalesinin el yazması, Saint Petersburg'daki Rusya Bilimler Akademisi, Doğu Yazmalar Enstitüsü Kütüphanesinde bulunmaktadır. Envanter nosu B1218 olup 24b-30a arası varaklarda yer almaktadır. Çevirisi yapılan risalede Hıristiyan teolojisinin esasları, Ortodoks ve Katolik menşeli mezheplerin inanç esasları temelinde "Melkiyye" (Melkitler) anlayışı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Risale, Hıristiyan teolojisinin esası olan İsa Mesih'in uknumu, meşieti, fiili, ilâhî ve beşerî tabiatı konularını da içermektedir. Ayrıca risalede, Hıristiyan mezheplerin İsa Mesih konusundaki görüşleri eleştirilmektedir. Melkitler yaklaşımından hareketle Hıristiyanlığın temel doktrini açıklanmaya ve savunulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pavlus Antakî, Hıristiyan, Mezhepler, Teoloji, Eleştiri

On The Theology Of The Christian Sects

Abstract

The manuscript about the principles of faith in the sects of christianity belonging to the Bishop of Sidon, Paul Antioch, is located in the library of the Institute of Oriental Manuscripts of the Russian Academy of Sciences in St. Petersburg with the inventory number of B1218. It includes the laminas from 24b-30a. In the tract translated, the principles of Christian theology are evaluated according to the "Melkiyye" sect, on the basis of belief principles of Orthodox and Catholic sects. The tract also includes the subject of Christian theology, the uknum of Jesus Christ, the tradition, the de facto, the divine and the human nature. In addition, the views of Christian sects about Jesus Christ are criticized in the treatise. The Basic doctrine of Christianity is tried to be explained and defended from the Melkiyye approach.

Keywords: Paul of Antioch, Christian, Sects, Theology, Criticism.

GİRİŞ

Bu zamanda bilinen Hıristiyan mezheplere delalet eden risaledir. Bunlardan [Hıristiyanlardan] her bir mezhebin görüşünü açıklayacak, onların arasındaki anlaşmazlığı beyan edecek ve onların hatalı inançlarına reddiye vereceğiz.

Bundan sonra Hıristiyanlar arasındaki anlaşmazlığı düşündüğümde, onların her fırkasının görüşlerini ve aralarındaki anlaşmazlık noktalarını açıklamayı, onlardan muhaliflere de reddiye vermeyi, bunlara bakan kimselere kolaylık olması için veciz olarak açıklamayı düşündüm, Yardım ve Tevfik'i Allah Teâlâ'dan isteyerek şöyle diyorum:

A) İznik Kredosu ve Hıristiyan Mezhepleri

Zamanımızda bilinen Hıristiyan mezhepleri dört akımdır: Melkitler, Nestûrîler, Yakubîler ve Mârûnîler. Bu dört mezhep arasında, Allah Teâlâ'nın zatında bir olduğu; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh olmak üzere uknumlar olarak isimlendirilen sıfatlarında üçlü olduğu konusunda ihtilaf yoktur. [Aynı şekilde şu hususlarda ihtilaf yoktur.]

Allah Teâlâ, ahir zamanda kendi kelimesini gönderdi. Yani bütün çağlardan önce ondan infisal olmaksızın ve bölünmeksizin doğmuş nutku (kelamı) olan oğlunu [gönderdi]. Bu, insanın kendi sözünü, onu ortaya çıkaran akıldan ayrılmaksızın dinleyene gönderdiği gibidir. Aynı şekilde güneş yere ışık gönderdiğinde, ışıkla onun kaynağı güneş arasında ayrılık olmaksızın gönderdiği gibidir. (İsa,) Kutsal Ruh'tan ve Bakire Hz. Meryem'den, bir çiftleşme olmaksızın Allah'ın meleğinin müjdesiyle vücut buldu. Ondan bekâretini zedeleyecek her hangi bir bozulma olmadan doğdu. Çünkü o, bekâretini korudu. Nitekim bu, Musa'nın alev aldığını gördüğü yiyecekleri yanmaktan koruduğu gibidir. Sadece Hz. Mesih'in Hz. Meryem'den doğması konusunda ihtilaf vardır.

Onların tümü, 312 yılında Kraliçe Helena'nın oğlu Büyük Kral Konstantin zamanında İznik şehrinde, Mülhid (Ateist) Arius hakkında toplanan Birinci Konsilinde Aziz Babaların ortaya koymuş olduğu ilâhî kredoya sarılmaktadırlar. Kredoyu zikretmişken hangi fırkanın güçlü görüş ve doğru itikada bağlı olduğuna delil getirmek için onu açıklamam gerekiyor. Bu da şöyledir: "Göklerin ve dünyanın yaratıcısına, görünen ve görünmeyen her şeye gücü yeten yaratıcı tek bir Baba Tanrı'ya iman ediyoruz. Tanrı'nın tek Oğlu, sonsuzluktan berî Baba'nın bağrında olan, Tanrı'dan Tanrı, Işık'tan Işık, gerçek Tanrı'dan gerçek Tanrı, ezelden beri var olan, yaratılmamış, Baba ile aynı öze sahip Rab İsa Mesih'e iman ediyoruz. Onun aracılığıyla her şey yaratıldı. Bizler ve bizim kurtuluşumuz için o göksel ortamdandı geldi. Kutsal Ruh aracılığı ile Bakire Meryem'den doğdu ve vücut buldu. Bizim için Pontius Pilatus tarafından çarmıha gerildi, acı çekti (öldü) ve gömüldü. Kutsal Yazılarda belirtildiği gibi üçüncü gün dirildi, göğe yükseldi ve Baba'nın sağ tarafına oturdu. Yaşayanları ve ölüleri yargılamak üzere yücelikle geri dönecek ve egemenliği sonsuza kadar sürecektir. Baba'dan (ve Oğul'dan) gelen, yaşam veren Rabb'e, Kutsal Ruh'a iman ediyoruz. Baba ve Oğul'la birlikte ona da tapınıp yüceltiyoruz. O, peygamberler aracılığıyla konuştu. Havarilerin yolunda olan tek bir evrensel topluluğa inanıyoruz. Günahların bağışlanması için, tek bir vaftizi tanıyoruz. Ölülerin dirilişini ve gelecek çağın yaşamını bekliyoruz. Âmin".

Zamanımızdaki bu dört mezhep arasında açıkladığım kredo hakkında ihtilaf yoktur. Onda olan şeylerin bir kısmını [ihtilafın bir kısmını beyan ediyorum]. Bunun üzerine [ilk olarak] Melkitlerin inandığı şeyleri izah ediyorum ve şöyle diyorum:

1. Melkitler

Melkitler (Melkiyye), Hz. Meryem'den doğmuş olan Hz. Mesih'in ilâhî bir uknum olduğuna inanır. O, bütün çağlardan önce Baba'dan doğmuştur. Şüphesiz O'nun, ilâhî ve insânî olmak üzere iki tabiatı, ilâhî ve insânî olmak üzere iki fiili ve ilâhî ve insânî meşietini (istem) vardır. Hz. Meryem, onlara göre ilâhî bir uknum olan ilâhın anasıdır.

2. Nesturîler

Ancak Nesturîler (Nesâtîre), O'nun (Mesih'in), ilâhî ve insânî olmak üzere iki uknum olduğuna inanır. O'nun ilâhî ve insânî olmak üzere iki tabiatı vardır. O'nun fiili birdir ve meşieti ilâhî olarak tektir. Meryem ilâhın anası değil, aksine Mesih'in anasıdır.

3. Yakubîler

Fakat Yakubîler (Yeâkibe), O'nun (Mesih'in), tek ilâhî uknum olduğuna inanır. O'nun ilâhî bir tabiatı vardır. O'nun fiili ve meşieti ilâhî olarak tektir.

4. Mârûnîler

Lakin Mârûnîler (Mevârîne), O'nun (Mesih'in), tek ilâhî uknum olduğuna inanır. O'nun ilâhî ve insânî olmak üzere iki tabiatı vardır. O'nun tek ilâhî fiili ve tek ilâhî meşieti vardır.

B) Hıristiyan Mezheplerinin Uknum, Tabiat, Meşiet ve Fiil anlayışı

Ancak Melkitlerin - ben fakir de onlardan biriyim- bir uknum, iki tabiat ve iki meşiet şeklindeki sözlerine delil getirmesiyle ilgili onlar şöyle derler: Biz, Hz. Mesih'i, anne karnında taşınan, doğurulan, sekiz günlükken sünnet edilen, en, boy ve derinliğe sahip bir cismi olan, “insan konuşabilen ve ölen bir canlıdır” tanımının gerektirdiği ziyadeyi ve gelişmeyi kabul eden, Vaftizci Yahya tarafından vaftiz edilen, yiyen ve içen; çarmıha gerilen, acı çeken ve defnedilen, arazları kabul eden olarak gördüğümüzden dolayı biliriz ki; bu eylemler beşerî tabiatın gerektirdiği insânî fiillerdir. Çünkü ilâhî tabiat tüm zikrettiğimiz şeylerden yücedir. Bunların beşerî tabiatına ait beşerî sıfatlar olduğuna da inanırız.

Sonra O, bir erkeğin çiftleşmesi olmadan ve temiz anasının bekâreti bozulmadan doğan, Fars kralları tarafından secde edilen, vaftiz esnasında üzerine Kutsal Ruh inen, Ona Baba tarafından - “O'ndan hoşnut olduğum Sevgili Oğlum budur, duyunuz” [Matta, 3: 17.] – denilen, Celile'nin Kana [köyündeki] düğünde suyu şaraba döndüren [Yuhanna, 2: 1-11.], ölüleri di-

riltten, felçlileri düzelten, cüzzamı iyileştiren, azı çoğaltan, hataları bağışlayan, körlerin gözlerini açan, insanların gizlediğini bilen, tedavi edilemeyen hastalıklara şifa veren, güneşi karartan, heykelin örtüsünü yırtarak çarmıha gerilen, kabirde bulunanları kaldıran, üç gün içinde ölümden uyanan, bulutlar üzerindeki göklere yükselen, Baba'nın sağında oturan, Yüce Sina'da (Sihyon) Kutsal Ruh'u öğrencilerine gönderen (birisi) olarak - onlara vaat ettiği gibi - gördüğümüzde bildik ki, bu fiiller, ona verilen bir emirledir, diğer peygamberlerde olduğu gibi istekle değildir. Zira onların birtakım istekleri kabul edilmiş, bir takımı da kabul edilmemiştir. Bütün bu fiillerin ilahî tabiata ait ilahî fiiller olup insan tabiatından yüce olduğunu bildik.

Bildik ki, onun ilâhî tabiatının olduğunu, insânî tabiatının olmadığını söylediğimizde, bu, ilâhî kredoda 'O'nun gökten inen, Kutsal Ruh ve Bakire Meryem'den vücut bulan ve insan şeklini almış' şeklinde geçen (bilgiye) muhalif olur. Sonra lahut tabiatını, zeka ve akıl sahibi kimselere söylenmesi caiz olmayan şeylerle isimlendirmiş oluruz. Eğer O'nun beşerî tabiat olduğunu, ilâhî tabiat olmadığını söylersek, o zaman bütün çağlardan önce Baba'dan doğmuş Biricik Tanrı'nın oğlu olduğunu içeren kredoya muhalefet etmiş oluruz. Bu konuda Kutsal İncil'e baktığımızda, Matta İncilî [Matta, 1:1-17] ve Luka'nın [Luka, 3:23-32] Hz. Mesih'i beşerî soya nispet ettiklerini buluyoruz. Markos İncilî [Markos, 1: 1] ve Lahut hususunda konuşan Yuhanna'nın [Yuhanna, 1:1-14] onu ilâhî soya nispet ettiklerini görüyoruz.

İsa Mesih'in kendi zatı hakkında değişik yerlerde şöyle söylediğini görüyoruz: "O İnsanoğludur" [Matta, 8: 20, 9: 6 ilh.]. Bunların dışında şöyle diyor: "Ben ve Baba birdir. Beni görmüş olan, Baba'yı görmüştür. Ben Baba'da, Baba da bendedir" [Yuhanna, 8: 30, 14: 9-10]. O zaman Yahudiler ona: "Sen insan-sın, kendini ilâh yapıyorsun" dediklerinde, onlara şöyle dedi: "Eğer Babam'ın işlerini yapmıyorsam, bana iman etmeyin" [Yuhanna, 10: 37]. Petrus ona, "Sen, Tanrı'nın Oğlu Mesih'sin" dediğinde, bunu inkâr etmedi, aksine onu övdü ve bunun Baba tarafından bir ilan olduğunu söyledi. [Matta, 16: 16-17]

Şimdi bir bireyde iki açık eylem bulunduğunu, Kutsal İncil ve İlahi Kredoda ilâhî ve insânî olmak üzere iki doğumdan bahsedildiğini gördüğümüzde ittihadı baktık ve buna 'üç taraf üzeredir' denildiğini bulduk: Bunlardan biri

zuhûrî ittihat ki, o ateşin demirle birleşmesidir. Diğeri mücavere (yakınlaşma) ittihadı ki, kandilde yağ ve su gibidir. Bir diğeri de mümazece (karışma) ittihadı ki, sirke ve bal gibidir. Bu ittihatlarla baktığımızda, ittihad-ı zuhûrî'nin, bizim hakkında araştırma yaptığımız hususa daha yakın olduğunu gördük. Çünkü ateş demir ile birleştiğinde iki tabiatı bir arada toplayan bir parça olur. O ikisinden her bir tabiat, iç içe geçmiş, hiçbir bozukluk olmadan her biri zatı ile kaimdir. Parça birdir, iki değildir. O parça, ateş olması yönüyle yakar ve aydınlatır; demir olması yönüyle de üzerine etki eden ince ateşin tabiatı üzerine tesir ederek vasb (sayrılık) olmaksızın yarmayı, parçalamayı ve dürmeyi kabul eder.

Hız. İsa'nın iki tabiatının bir uknumda ittihadı, iki muhtelif fiili ve iki tabiatı bir araya getiren (birleştiren) bir parça olan uknumdaki ince ateş tabiatı ve yoğun demir tabiatı ittihadına müşakil (benzeyen) olduğunu biliyoruz. O, ilâh olması yönüyle aciz bırakan fiili ortaya koydu; insan olması yönüyle de acizyet gösterdi. İki fiil, Tanrı'nın oğlu olması yani bütün çağlardan önce kendisinden doğmuş olan nutku/kelamı olması yönüyle o, kadim ezeli yaratıcı ilâh, bakire Meryem'den vücut bulan, insanlaşan ve acı çeken, zamanla mukayyet yaratılmış insan olan tek Hız. İsa'ya aittir. Bu sebeple ateş ve demir örneğindeki gibi ittihad-ı zuhûrîye bağlı kalmaktayız.

Reddedilmesi imkânsız yönlerden iki tabiat ve iki fiile dair delil getirilmesi bize göre doğru olduğunda, - Bunlar da Kutsal İncil'den ve onun hakkında bütün Hıristiyanlardan hiç kimsenin ihtilaf etmediği Kredo'dan ve mihenk ve miyar gibi olan akıldandır. - görünen iki tabiatı toplayan demirin parça uknumunu izah ettiğimiz gibi, aynı şekilde tek uknumu, Kutsal İncil'den açık delil getirmekle açıklamaya çalıştık. Buna ilaveten şöyle diyoruz:

Hız. Mesih Kutsal İncil'de arındırılmış öğrencilerine şöyle diyor: "Gidin! Tüm ulusları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz ediniz" [Matta, 28: 19]. Bunun üzerine bildik ki biz, Hız. İsa'nın, Nesturîlerin sözünde olduğu gibi her bir tabiat için uknum olmak üzere iki uknumu vardır dediğimizde, bizim için, Hız. Mesih'in Kutsal İncil'de öğrencileri için söylediği söz doğru olmaz. Zira kendisiyle vaftiz emredilen üç uknum dörde çıkmaktadır. Bunlar da Baba'nın uknumu ve Hız. Mesih'in iki uknumu ve Kutsal Ruh'un uknumudur. Eğer Nesturî'nin zikrettiği Hız. Mesih'in iki uknumundan birini alsak, onlar gibi di-

ğerini de reddetsek, onu parçalamış ve kısımlara ayırmış oluyoruz. Bizim vaf-tizimiz ve imanımız, Mesih'in tamamına değil, yarısına olur. Bu, kendisinden Allah'a sığındığımız küfürdür. Bunun sonucunda bize göre Hz. Mesih'in tek uknum ve iki tabiat ve iki fiil olduğu doğrudur. Eğer Nesturîler şöyle dese: Eğer Melkitler, Hz. Mesih bir uknumdur, o da ezeli oğulun uknumudur, dediğinde, yiyen, içen, üzerine arazlar giren ve hudud (sınırlar), ziyade ve ilerlemeye kabul olarak görülen şahsın uknumu olamaz. Biz dedik ki, şüphesiz ezeli oğul, Hz. Meryem'den uknum değil, aksine beşerî tabiatı aldı ve onun ilâhî ve insânî tabiatı olması için uknumu onun (tabiatının) uknumu oldu. Tek uknumda ittihat ediyoruz ki, o da Ezeli Oğul'un uknumudur. Çünkü beşerî uknum edinse idi, beşaret zamanında ittihat olmazdı, iki uknum, iki Mesih ve iki birey olurdu.

İki meşiet üzerine getirilen delilin reddiyesi, Mârûnîlere verilen cevaptır. Bu, Melkitlerin ittihat konusundaki görüşüdür. Nesturîler ise, kandilde yağ ve su olan mücavere ittihadını gerekli gördüler. Çünkü onlar, Hz. Mesih'in ilâhî ve beşerî olmak üzere iki uknum, ilâhî ve insânî olmak üzere iki tabiat, ilâhî tek fiil, beşerî tek meşiet olduğunu söylüyorlar. Bu söz, iki oğul, iki şahıs ve iki Mesih'in olmasını gerekli kılar. Hz. Mesih'in arınmış öğrencilerine söylediği, "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına onları vaftiz edin" [Matta, 28: 19] sözünden onun fesadı/hata olduğu ortaya çıkar. Sonra da Elçi Pavlus'un Galatyalılara Mektubunda zikrettiği sözünden fesadı ortaya çıkar. Bu söz de şöyledir: "Ama zaman dolunca Tanrı, Yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için kadından doğan, Yasa altında doğan öz Oğlu'nu gönderdi" [Galatyalılara Mektubu, 4: 4]. Bu, oğlun, ilâhî tabiatla değil, Yasa altında olan beşerî tabiatla Hz. Meryem'den doğan Tanrı'nın oğlu olduğuna delalet eder. Zira lahut tabiatı, doğum, sünnet, yasa altında olma ve insânî işlerden her hangi bir şeyle nitelendirmek mümkün değildir. Bu, aynı şekilde Aziz Babaların kredoda ifade ettiklerinden de açıklığı kavuşmaktadır: "Biricik Tanrı'nın oğlu Tek Rab İsa Mesih, bütün zamanlardan önce Babadan doğmuştur. Biz insanlar ve bizim kurtuluşumuz için o göksel ortamdan geldi. Kutsal Ruh aracılığı ile Bakire Meryem'den doğdu ve vücut buldu. Bizim için Pontius Pilatus tarafından çarmıha gerildi, acı çekti ve gömüldü" [İznik kredosu]. Bunun üzerine biliyoruz ki, Nesturîlerin iki uknum hakkındaki görüşü, bu konudaki Elçi Pavlus'un sözüne ve Aziz Babaların İlahi Kredo'da dediklerine muhaliftir

ki, (bu iki delil) bütün çağlardan önce Tanrı'nın oğlunun Baba'dan doğmuş olduğuna ve Hz. Meryem'den doğduğuna delalet eder. Elçi Pavlus'un zikrettiği zamanın kemali geldiğinde, o, ilâhî tabiatı ile değil, beşerî tabiatıyla çarmıha gerilerek acı çekmiş ve defnedilmiştir. Bunun sonucunda diyoruz ki, Hz. Meryem, ilâhî tabiatla değil, beşerî tabiatıyla ilâhın annesidir.

Hatırla ki, Nestur'un görüşünün bozukluğunu ve - onlar iki tabiat şeklindeki sözlerinde isabet etmiş olsalar bile -, 'Hz. Mesih'in iki uknumu vardır, Hz. Meryem Tanrı'nın validesi değildir, O ilâhî bir fiilin sahibidir' şeklindeki sözleriyle onları hataya götüren şeyi açıkladık. Sonra Yakubilerin görüşünün bozukluğunu ve - onlar ilâhî bir uknum şeklindeki sözlerinde isabet etmiş olsalar bile - 'Hz. Mesih tek ilâhî tabiatı vardır, tek ilâhî fiili vardır, tek ilâhî meşieti vardır' şeklindeki sözleriyle onları hataya götüren şeyi açıklıyoruz.

Diyoruz ki, onlar ilâhî bir tabiat sözleriyle anne karnında taşınan, doğan, sünnet edilen, kendisine hudud ve arazlar dâhil olan, ilâhî tabiatla her şeyin kendisiyle yaratıldığı Baba'dan doğan Tanrı'nın oğlu olduğunu gerekli kılarlar. Eğer onlar, hudud ve arazlardan yüce ilâhî tabiat ve kendisine hudud ve hastalıkların dâhil olduğu beşerî tabiat şeklindeki iki tabiatı kabul etmiyorlar. Böylece onlar bu kötü görüşleriyle ilâhların öldüğünü, defn edildiğini, üç gün mezarda kaldığını, ilâhî tabiatın üzerine acıların girdiğini gerekli kıyorlar. Nestüriler, Mesih'i bölümlere ve kısımlara ayırdılar. Yakubiler, onu, 'iki tabiatı tek bir tabiatı' sözleriyle bozuk bir imtizaç ile mezc ettiler. Böylelikle onu, ne ilâh ne de insan yaptılar. (Onların bu durumu) birbirlerine karıştıklarında her ikisi de tabiatını kaybeden sirke ve bal gibidir. Böylece sirke tabiatı itibarıyla sirke değildir, bal da tabiatı itibarıyla bal değildir. Her iki tabiat da, kendi zatıyla kaim olamaz, aksine üçüncü bir tabiat olur ve o sirkengebine (sirkeli bal şerbeti / oxymel) olur.

Şayet onlar, o acı çekti ve onun bedenine arazlar ve hudud dâhil oldu, derlerse, biz şöyle deriz: Bedeni itiraf ediyor iseniz, o zaman yaratan ve yaratılan iki tabiatı da itiraf etmeniz gerekir. Durum böyle ise, Aziz Babaların ilâhî kredoda ifade ettiği gibi sizin şunu da söylemeniz gerekli olur: O, cesede büründü ve insanlaştı. Bu da Tanrı'nın oğlu olan kadim ezeli ilâhî tabiat ve Hz. Meryem'den ezeli doğumu olan ve kendisine arazlar dâhil olan, Kutsal İncil'de

geçtiği üzere Aziz Babaların zikrettiği, Baba'nın sağında oturan, diriler ve ölülerin borcunu üstlenmek için getirilen yaratılmış insan tabiatı olmak üzere iki tabiata delalet eder. Ancak müjde zamanındaki uknumda, o, ilâhî tabiatla ittihat vaktinde, ilâhî tabiatı terk etmemiştir. Bu, Hz. Meryem'in azalarında, doğumunda, sünnette, çarmıh üzerinde, beden ile beraber mezarda, nefis ile beraber cahimde (cehennemde), hırsız ile beraber firdevste, Baba'nın sağında oturma durumunda olmayan - [yukarıda] zikri geçen - zuhuru ittihatı/ittihad-ı zuhûrîdir. Zira ilâhî tabiat, gayrı müteba'ade (bölümlere ayrılmamış), gayrı mütecezze'e (parçalara ayrılmamış), acı çekmeyen, münhasıra/sınırlandırılmamış, aksine inhıarsız (sınırlandırılmaksızın), kendisine araz dâhil olmaksızın her şeyi doldurur.

Biz, beyana beyan ve izaha izah katarak şöyle diyoruz: Hz. Mesih Kutsal İncil'de dirilerek kalktıktan sonra arındırılmış öğrencilerine, “Ben, Babamın ve Babanızın, benim Tanrımın ve sizin Tanrınızın yanına çıkıyorum” [Yuhanna, 20: 17] diyor. Bu söz onu açıklıyor; Baba onun babasıdır - çünkü o, bütün çağlardan önce ondan doğmuştur – onların da kendilerine bir lütuf, yokluktan (ademden) varlığa çıkarması, onlara öğrettiği şekilde dua ettiklerinde “(Ey!) Göklerdeki Babamız” [Matta 6: 7] demelerini ardından bırakması ile babasıdır. O, bu sıfat üzere onların babasıdır, o kendisi üzerine babası olduğu sıfat üzere değildir. “Tanrı'm ve Tanrınız” [Yuhanna, 20: 17] sözü, onların tabiatı gibi yaratılmış beşerî tabiata delalet ediyor. Bu, onun ilahı ve onların ilahıdır. Bunu, onun çarmıh üzerindeykenki sözüyle açıklıyorum: “Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?” [Matta 27: 36]. Bu (söz), ilâhî ve beşerî tabiatları üzere ikna edicidir. Eğer Yakubîler, Lahut'ta Mütakellim Yuhanna İncil'i'nin Kutsal İncil'de “Söz, insan olup aramızda yaşadı” [Yuhanna, 1: 14] dediği sözünü delil getiriyor ise, ona Kutsal İncil'in “Söz, insan olup aramızda yaşadı” sözüyle murat edilen o tabiat ile değil, uknumla insan oldu diye cevap verdik. Çünkü şayet tabiatla insan olsaydı, Hz. Meryem'den doğmuş olan Baba, Oğul ve Kutsal Ruh olurdu. Zira tekte ittihat eden üç tabiat ve uknumlar gibi ikide ittihat etmemiş olarak kalan değildir. Eğer Yakubîler ve Mârûnîler, bunu, “Kutsal Tanrı, Kutsal Güçlü, bizim için çarmıha gerilen ölmeyen Kutsaldır” sözleriyle gerekli kılarlarsa, çarmıha gerileni Baba, Oğul ve Kutsal Ruh yaparlar. Çünkü Tanrı Baba, Güçlü Oğul ve ölmeyen ise Kutsal Ruh'tur.

Yakubilerin görüşünün bozukluğunu açıklamıştık. Aynı şekilde Nestur'un görüşünün bozukluğunu, - Mârûniler, iki tabiatın tek uknum olduğu sözünde isabet etse bile - Mârûnilerin tek ilâhî meşiet ve tek ilâhî fiil vardır sözündeki görüşü ile birlikte izah ediyor ve şöyle diyoruz: Hz. Mesih'te tek fiil olduğuna inanmaları ve onun ilâhî olduğunu iddia etmeleri hususundaki onların görüşlerini fesat eden şeylerin izahını yapmıştık. Melkitlerin, iki fiil olduğuna dair delil getirmesinde Nestûriler, Yakubiler ve Mârûnilerin cayması için yeterince delalet eden şey vardır.

Meşiet hususunda Mârûniler, Nestûriler ve Yakubiler ittifak etti ve Melkitlere muhalefet ettiler ve onlar Hz. Mesih'te tek ilâhî meşiet olduğunu iddia ettiler. Buna şöyle cevap veririz: Hz. Mesih acılar vaktinde şöyle diyor: “Baba, senin isteğine uygunsuz, bu kâseyi benden uzaklaştır. Yine de benim değil, senin istediğin olsun” [Luka, 22: 42]. Bu, iki meşiete delalet ediyor. Çünkü lahut'a, onun iki meşieti vardır denilmesi uygun değildir. Bu, aynı şekilde Nestur'un ilâhî tek meşiet sözüne reddiyedir. Aynı şekilde Yakubilerin, Hz. Mesih bir ilâhî tabiata ve bir ilâhî meşiete sahiptir sözüne reddiyedir. Çünkü onun “Benim değil, senin istediğin olsun” sözü, iki tabiatta iki meşiet olduğuna delalet etmektedir.

Sonuç yerine

Kast ettiğimiz şeyin beyanını, kuru ağaçtan meyve ve sağır kayadan su çıkaran Tanrı'nın desteği ve yardımıyla getirmiştik. Tanrı Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan Kutsal Kilisenin birbirlerine zulüm etmekten vazgeçirmesini, onların dağınıklığını toparlamasını, onların topluluğunu birleştirmesini, onlarda olan ayrılığı ortadan kaldırmasını, onların çocukları arasında ruhanî muhabbeti tesis etmesini diliyoruz. Zira şu andan ebediyete kadar övgü, saygı, tesbih (anmak) ve vakar ona layıktır.

